Пучко Я.
Науковий керівник:
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри загальної педагогіки та
педагогіки вищої школи
Бялик О.В.

В.О. СУХОМЛИНСЬКИЙ ПРО СТАТЕВЕ ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ

Питання статевого виховання підростаючого покоління вважається одним із найважливіших питань в сучасній школі, але воно тривалий час залишалося поза увагою педагогів-науковців та вихователів-практиків. Про нього взагалі не говорили або ж намагалися повністю ідентифікувати з моральним вихованням. Однією з причин такого ставлення, як на наш погляд, є те, що досить довгий час поширеною була думка, що статеві відносини регулюються вродженим інстинктом, і будь-яке втручання в цю сферу людських стосунків шкідливе. Пізніше вітчизняними вченими була доведена хибність такого міркування, що призвело до визнання необхідності виховного впливу з боку суспільства на формування статевої культури учнівської молоді.

Проблема статевої просвіти та статевого виховання неодноразово порушувалась у вітчизняній педагогічній науці. Слід наголосити, що суттєвого значення у вирішенні цього питання мають погляди В.О. Сухомлинського, які можуть бути використані у їх професійній діяльності.

Ще в середині XX ст. відомий педагог наголошував: «Щоб запобігти бідам і помилкам сімейного виховання, треба уже в стінах школи морально готувати хлопчиків і дівчаток бути чоловіками та дружинами, батьками та матерями своїх дітей. Перш за все дитині розтлумачують питання кохання та дружби, відкривають те, що їй важко збагнути і поки ще не треба знати. Тому потрібно прищеплювати переконання: найдорожче в житті – це людина, найвища цінність – давати щастя іншій людині» [1,124].

Вперше у вітчизняній педагогіці, «ідеологічно зашореній і сексуально табуйованій», ним ставилося питання про доцільність і необхідність статевого виховання дітей і було виділено такі основні завдання: оволодіння позитивним досвідом моральних відносин між статями, формування морального ідеалу сімейного життя, формування моральних переконань, на яких ґрунтується кохання, шлюб, сім,я тощо; крім того, виховання вміння бути господарем власного почуття, переконаність, що початок статевого потягу, це ще не справжнє кохання, і тільки тоді треба вступати в статеві стосунки, коли вже духовно та морально дитина дозріла до цього, а також є готовність та бажання стати батьками[1].

У вирішенні складних завдань формування взаємин дітей різної статі Василь Олександрович надавав великого значення збагаченню духовного світу хлопця і дівчини, гармонії, їх взаємоповазі, виробленню культу матері, жінки. Цінними є поради, що були зроблені дівчині – бути розбірливими і перебірливими, тобто бути мудрими та мужніми, досягати гармонії у духовно-психологічних і морально-етичних відносинах, виробляти переконання у тому, що кожен повинен дарувати щастя іншій людині, отримувати від цього задоволення, накопичуючи духовні сили для кохання, яке пронести через усе життя, повторити себе в своїх дітях і по-людськи зустріти старість.

Великий педагог застерігав, що статевий потяг – це ще не кохання, це нездолання інстинктивна сила, яка тягне юнака до дівчини, а дівчину – до юнака. Якщо немає нічого, крім статевого потягу, то не варто й поспішати з сімейним життям.

В юності, як вважав В. Сухомлинський, потрібно пройти школу материнства для дівчаток і батьківську школу для юнаків, «… справа це важка, але потрібна, бо виховання гарної матері, гарного батька – це, по суті, вирішення половини всіх завдань школи» [1, 201-221]. Тому педагог намагався змоделювати зміст дошлюбної підготовки молоді, передусім, постійно говорив про соціальну зрілість, необхідну, щоб зробити правильний вибір у житті. «Сенс і мета сімейного життя – виховання дітей. Якщо ти перед одруженням не думаєш про майбутніх дітей, значить ти збираєшся в далеку – на все життя – дорогу, не знаючи ні своїх сил, ні дороги, по якій іти»[3]. Крім того, ним була розкрита сутність трьох моральних китів, на яких тримається сім,я: кохання, повага і вірність («Любити – означає відчувати найтонші потреби людини», «Немає ніякої спеціальної «науки любові», є наука людяності»).

Корисними є ідеї про необхідність готувати хлопців та дівчат у системі стосунків «чоловік – жінка», враховуючи особливості статі в підготовці до сімейного життя, хлопці повинні отримувати «чоловіче кохання», дівчата – «жіноче».

Говорячи про методику статевого виховання, однією з умов успіху у цій справі відомий педагог вважав чуйність і глибоку повагу вчителя до внутрішнього світу дитини. Також він писав, що школа не робить найголовнішого, що має робити, – не вчить жити … Головне в житті тих, кого ми учимо й виховуємо, – це творення людини. Обов’язково вчити хлопчика поважати й любити дівчину та добиватись того, щоб хлопчики та юнаки отримували задоволення від того, що вони приносять радість дівчатам [1,126].

Сьогодні проблема статевого виховання є однією з найважливіших у системі виховання, проте її вирішення значною мірою залежить від підготовленості вчителя, що вимагає своєчасного і постійного вдосконалення

навчально-виховного процесу у вищій педагогічній школі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Сухомлинський В.О. Батьківська педагогіка. – К.: Рад. школа, 1978. – 263 с.
2. Сухомлинський В.О. Сто порад учителеві. – К.: Рад. школа, 1988. – 310 с.
3. Сухомлинський В.О. Як виховати справжню людину // Вибр. твори: В 5 т. – К.: Рад. школа, 1976. – Т.2. – С.149 – 418.